GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek **Nro. 42.** 16. Marca 1818.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północzney.

Gdy (*umieszczona w numerach 16 i 17 gazety naszey*), mowa Prezydenta Monroego przy zagaieniu Kongressu, przez Sekretarza iego odczytaną została, wystąpił Mowca Izby Reprezentantów. P. Clay, i zabrał głos w te słowa: „Współobywatele, którzy przez wybor i zaufanie Ludu powołani iesteście do wysokiego dostoieństwa, abyście rozmaite części Związku naszego we wspólnym Kongressie reprezentowali; zapewne nie ma między nami nikogo, którzyby mowy Prezydenta nie słuchał z owem żywem uczuciem zapału, iakiem tchnie patryota. Aby się całkiem przeiąć wyobrażeniem szczęśliwego położenia Rzeczypospolitey, potrzeba nam tylko obeyrzeć się w około i rozważyć stan Państw i Ludów w naszey i w innych częściach Swiata. Powierzchowne porównanie będzie naówczas iuż dostatecznem do utwierdzenia nas w tem przekonaniu, że żaden wolny Amerykanin ani myśleć nie może o tem, by piękną i drogą Oyczyznę swoią za iakąkolwiek bądź inną Oyczyznę na całey rozległey kuli ziemskiey, zamieniał. Szczęśliwi i niepodlegli żyiemy w używaniu konstytucyi w Swiecie nayliberalnieyszey, nawet ani cienia dowolności i przymusowego panowania nie znaiącey; żyiemy pod opieką mądrych praw, stosownych do stanu cywilizacyi rodu ludzkiego, i od Ludu wysoce cenionych, ponieważ są rozumnemi, i ponieważ się tak z interessem każdego z osobna Obywatela, iako też i z interessem dobra powszechnego zgadzaią. Któryż Naród w Swiecie może się czem podobnem, i w równey mierze pochlubić? Natura obdarzyła rozległy Kray nasz tak hoynie, że nie tylko dla wszystkich mieszkańców w niepospolitym dostatku płodzi to wszystko, czego do utrzymania, wygody i przyiemności życia potrzeba, lecz, że ieszcze wielu milionom ludzi żywność i wygody do życia dostarcza. W zupełnem używaniu wolności, która bytowi ziemianina tyle niewymownych dodaie powabow, wzmaga się ludność nasza chyżey, aniżeli we wszystkich innych okolicah Swiata; aleź czem bardziey ludność wzrasta, tem powabnieyszym staie się Kray nasz, przez rozmaitość uprawy i czynności wolnemu człowiekowi wrodzoney, do podziwienia żyżny. O któreyżeby okolicy Swiata coś podobnego powiedzieć można? Postępy przemysłu naszego wzbudzaią zadziwienie, aleź ie łatwo wytłómaczyć można, gdy pomyślemy, że przemysł ludzki nie natrafia tu w biegu swoim na żadne zawady, z iakiemi w innych Kraiach walczyć mu przychodzi. Na całym stałym lądzie Europeyskim rozlegaią się głosy o upadku fabryk i rękodzielni; w Ameryce powstaią co raz nowe instytuta tego rodzaiu, które częstokroć w krótkim czasie iuż doyrzewaią i kwitną; Jakże uderzaiącem w oczy iest to zjawienie w Kraiu, gdzie powab rolnictwa prawie wszystkie zaymuie ręce a gdzieby ieszcze miliony ludzi podobneż zatrudnienie mieć mogły! Wszędzie daią się słyszeć skargi na zatamowanie handlu; który się w Ameryce co rok bardziey rozkrzewia. Podczas, gdy wewnętrzny handel Zjednoczonych Stanów widocznie wzrasta, staie się oraz handel z całym Swiatem, który nasze osady morskie prowadzą, co raz znakomitszym. Juześmy handluiące i żegluiące Narody Europeyskie z wielu znakomitych posad targowych wyrugowali, a liczne Europeyskie domy handlowe zaczynaią z funduszami swoiemi w naszych miastach handlowych osiadać, by dla swoiego i dla naszego pożytku korzystać ze sprzyiaiących związków, któremi Opatrzność Amerykę obdarzyła. Możemy iuż w duchu widzieć nie daleką tę chwilę, gdzie żaden inny Naród z Narodem naszym o ilość okrętów i doświadczonych żeglarzy w zawód nie poydzie, Co nam zaś własne zaspokoienie sprawiać, co Rząd Zjednoczonych Stanów we wszystkich usiłowaniach iego szczególnieyszą radością przeymować musi, iest ta, w dzieiach Narodów tak rzadka i nadzwyczayna okoliczność, że Europa bez zawiści i bez zazdrości czeka zbliżenia się tey chwalebney epoki, z którą wolność morz tak ścile iest połączona. Co raz bowiem iaśnieyszą i wyraźnieyszą staie się owa rolla, do którey los i natura Amerykę na widowni Swiata przeznaczoną widziały. Nie przez gwałty woienne mnożemy naszą potęgę, i naszą powagę w rzędzie Narodów ucywilizowanych; zostaiąc w pokoiu z całym Swiatem, wzbiiamy się do

wielkości. W wielu Kraiach dawnego Swiata, polityczny duch prześladowczy zaiął mieysce owego ducha religiynego, który w czasach dawnieyszych ród ludzki tak często dwoił i szarpał. W nowym Swiecie iednaią się wszystkie stronnictwa w miłości Oyczyzny, a tak ten Swiat nowy, nadarza teraz spokoyny przytułek wszystkim, których zażartość stronnictw prześladuie. Przyymuymyż z gościnnością i miłością wszystkich cudzoziemców, którzy u nas opieki szukaią, abyśmy w tem znaydowali chlubę, żeśmy licznych nieszczęśliwych do nowey i szczęśliwszey Oyczyzny przyięli! Korzystaiąc z tey sposobności do okazania moich naygorętszych chęci dla dobra związkowey Rzeczypospolitey naszey, widzę oraz z ukontentowaniem, że ie całe szanowne Zgromadzenie dzieli. Oby ta iedność, która teraz między nami panuie, wzniosłego Kongressu Amerykańskiego nigdy nie odstępowała!"

Ameryka Hiszpańska.

Według doniesień z Hawanny, miała wiadomość o zaięciu wyspy Amelii przez woysko Zjednoczonych Stanów Ameryki północney, na wszystkie w porcie tamecznym stoiące okręty tychże Stanow, sekwestr ściągnąć.

Gazety Nowego-Yorku z dnia 21go Stycznia donoszą, że eskadra Zjednoczonych Stanów, która wyspę Ameliię zaięła, sprowadziła na nią wiele artyleryi i potrzeb woiennych. Komodor Aury znaydował się ieszcze z ludzmi swoimi na wyspie, ale im broni, a nawet ani szpad nosić nie wolno było. Korsarzom, którzy się w porcie znaydowali, pozwolono oddalić się ze zdobyczami swoiemi.

Według ostatniego urzędowego doniesienia Ministra przychodów w Buenos-Ayres wydał Rząd tameczny na wyprawę Chiliyską 1,147,722 piastrów.

Hiszpaniia.

Według gazet Angielskich, miały wielkie Mocarstwa do pośrednictwa między Hiszpaniią a Portugaliią wezwane, rozstrzygnąć, że Portugaliia północne brzegi rzeki la Plata posiadać może, dopóki Hiszpaniia nie wyśle w okolice tameczne dostateczney siły zbroyney, któraby powagę oneyże nazad przywróciła.

Według listów z Madrytu (w gazetach Francuzkich umieszczonych) nie wierzono tam pogłosce, że Król Hiszpański ma się udać na Kongress Monarchów sprzymierzonych do Niemiec. (Monarchowie sprzymierzeni zjechać maią na ten Kongres do Dysseldorfu.)

Znowu znikněła nadzieia względem złagodzenia środkow przeciwko Hiszpanom, którzy dla swoich zdań politycznych Oyczyznę swoią opuścić musieli.

Szwecya i Norwegiia.

Oto iest mowa, Króla Szwedzkiego, którą Namiestnik Królestwa Hrabia Moerner dnia 6go Lutego, podczas zagaienia drugiego zwyczaynego Seymu Norwegskiego przeczytał:

„Dobrzy Panowie i Mężowie Norwegscy, Prezesie, i wszyscy Współczłonkowie Seymu Norwegskiego! Z radością widzieliśmy nadchodzącą chwilę, w którey Reprezentanci Ludu Norwegskiego, według konstytucyi zgromadzić się maią, aby wraz z Naczelnikiem Państwa nad potrzebami Ludu czuwali. Mamy przytem sposobność do wystawienia Wam owych przeszkód i trudności, które dotychczas wykonaniu praw względem podatków nadzwyczaynych, i utworzeniu nowego Banku na drodze stawały."

„Wówczas, kiedy Nam owe prawa do potwierdzenia przełożono, był Seym iuż prawie cały rok zebranym, a wydatki, które z tak długiego pobytu onegoż w stolicy wynikały, były dla Ludu bezsprzecznie uciążliwemi. Nadaliśmy przeto uchwałom potwierdzenie Nasze, ponieważ Nas życzenia Narodu do tego zniewalały, i ponieważeśmy wnosić musieli, że pomienione uchwały na doskonałey znaiomości płodów kraiowych i podobieństwa sprzedaży onychże, oraz na znaiomości handlu i przemysłu Ludu zasadzały się. Nie mniey musieliśmy sądzić, że plan, nad którego ułożeniem światli Mężowie ze wszystkich klass, zaufaniem Narodu zaszczyceni, z pilnością pracowali, że mówię ten plan ułożony był tak według sił poiedyńczego człowieka w szczególności, iako też według pomocnych źródeł Kraiu w ogólności."

„Luboć doświadczenie takoż i przy tey sposobności na nowo okazało, że nie iest w mocy człowieka wznieść się od razu do poznania swoich obowiązków i środków, iakich do utrzymania praw swoich używać należy; przecież to doświadczenie, któreśmy teraz uczynili, dostatecznem będzie do objaśnienia Nas o uchwałach, iakieśmy nadal wydać powinni. Doświadczenie wskazuie Nam tu drogę, którey się trzymać mamy, aby otrzymać środki do rządzenia Kraiem koniecznie potrzebne, nie uciskaiąc za bardzo klassy maiętnieyszey, a uciśnioną część Ludu ieszcze mniey obarczaiąc. To doświadczenie, które tak każdego z osobna człowieka, iako też i całe Narody

powodować powinno, uczy nas oraz, że się nam samym względem położenia naszego mamić nie należy."

„Potwierdza to prawda; ona wskazuie, że chroniąc się obarczania rolnictwa przez uciążliwe podatki, owszem przez znakomite zachęcenia, popierać go potrzeba; że rękodzieła kraiowe w kolebce leżą, albo prawdziwiey powiedziawszy, ledwie istnieią; że iakożkolwiek wprowadzanie i wyprowadzanie towarów iest ułatwionem, handel przecież zatamowanym zostaie. Ta prawda uczy nas zresztą, że czynność i praca to nagrodzić musi, czego natura odmówiła."

„Pomimo wszelkich przeszkod iest przecież ile możności uskutecznionem wybranie podatków nadzwyczaynych, na Seymie ostatnim uchwalonych. Podatkuiący okazali w ogólności rzadką miłość Oyczyzny, i wielkie czynili natężenia, aby podatki swoie opłacić. Ależ nie bez wzruszenia dowiedzieliśmy się, że Poborcy rządowi, w niektórych mieyscach do użycia nayprawnieyszych środków przymuszaiących zniewolonymi byli, aby podatki wymódz. Objaśnienia, które się Wam dadzą, przekonaią Was tymczasem, że Urzędnicy kraiowi z czynnością swoią połączali te względy, iakich się spodziewać należało.

„Wiadomości mieyscowe, które każdy z Was w szczególności posiada o tem wszystkiem, co się okolicy iego tycze, te mówię wiadomości daią Wam możność do osądzenia, iakim sposobem prawa względem podatków nadzwyczaynych i względem Banku przymusowego, bez oczywistego zaszkodzenia pomyślności Współobywateli, do ostatecznego wykonania przyprowadzonemi bydź mogą. Mniemamy, że łatwo będzie nie tylko zaspokoić podatkuiących, lecz także przez przyięcie sposobu postępowania, którego zasady zgodne są z wydanemi prawami, nadać im wszelkie bezpieczeństwo, iakiego od Reprezentantów swoich, i od zawiaduiącego nimi Rządu konstytucyynego spodziewać się mogą."

„Pomimo niedostatku skarbowego, w iakim się Kray znayduie, mamy iednakże to zadowolnienie, że Wam donieść możemy, iż zapłata za zakupione brygi woienne, które Naród utrzymać pragnął, przeznaczona, zupełnie uiszczoną została. Co się zaś tycze roszczeń między Norwegiią a Daniią, iest wiele przyczyn do nadziei, że te sposobem dla Państw oboyga równie zaszczytnym, zagodzonemi zostaną."

„Chcemy Wam zdać sprawę o wsparciach, od czasu ostatniego Seymu Norwegskiego, tak przez Nas samych, iako też i ze strony Królewica Następcy tronu, tudzież ze strony Syna iego wyznaczanych, a to, tak w pieniądzach i w zbożu dla ubogich i pogorzelców, iako też w darowiznach i w pensyach dla wdów i innych osób prywatnych, których położenie Naszą i Ich Królewicowskich Mościów uwagę na siebie ściągało. My i Ich Królewicowskie Moście nie zaniedbywaliśmy spieszyć na pomoc nieszczęśliwym. Chcemy zawsze dawać też same dowody Królewskiey życzliwości i oycowskiey pieczołowitości Naszey, a skoroby nieprzewidziane okoliczności nowych ofiar wymagały, iesteśmy na nie z równą gotowymi chęcią, z iaką i kochany Nasz Syn, Królewic Następca tronu, i Syn onegoż, przy tey i przy każdey inney sposobności, w dzieleniu z Nami tego uczucia zaszczytu swoiego szukać będą.

„Mnogie wsparcia, którycheśmy ludziom w potrzebie będącym udzielać przymuszonymi byli, nie dopuściły Nam dogodzić pragnieniu Naszemu względem wysyłania na podróż uczniów z Uniwersytetu Chrystianiańskiego, aby się z obyczaiami innych Narodów obeznali, i o postępach nauk w Kraiach zagranicznych wiadomości nabrali. Jednakowoż mieliśmy to ukontentowanie, żeśmy wydanie dzieła o polarności magnetyczney, wydanego przez iednego celuiącego Professora w pomienionym Uniwersytecie, kosztem Królewskim uskutecznić kazali, i zawsze miło Nam będzie zachęcać do wynalazków tak wielkiey wagi równie dla żegluiących, iako też dla ludzi uczonych, którzy z tąd pożytki mieć mogą."

„Przez zmnieyszenie woyska liniiowego na 12000 ludzi, powrócono rolnictwu mnóstwo rąk do pracy zdatnych. Tem samem uchylono wiele ciężarów, które rolnictwo uciskały, a Skarbowi kraiowemu znaczne wydatki oszczędzono. Tymczasem obarczony iest Kray w stosunku przychodów swoich ieszcze znacznym wydatkiem na Officerów, żołd odstawkowy pobieraiących; dla ulżenia atoli Skarbowi kraiowemu, maią zwolna, iak mieysca wakować będą, naycelniey umieszczani bydź znowu owi z tych Officerów, którzy na to przez zachowanie się i postępki swoie zasługiwać będą."

„Namieniaiąc o tem, co się urządzenia woyska tycze, miło Nam iest donieść Wam, że Królestwa przy opiece Opatrzności, zabezpieczone traktatami, które się Wam przełożą, ciągle używaią błogosławieństwa i swobod pokoiu. To położenie iest szczęśliwem, osobliwie kiedy zważemy wielkie owe straty, które w skutku długiey, a kosztowney woyny, Norwegiią dotykały."

„Powyższy obraz nie iest wprawdzie świetnym, ależ iest rzetelnym; a u Króla, który Lud swóy kocha i nic innego nad szczęśliwość iego nie pragnie, iest prawda równie naygodnieyszym tłómaczem, iako też naypewnieysza dla Ludu rękoymią za iego sposob myślenia

)(2

Tylko słabość lęka się światła prawdy. Mężowie północy powinni tę przyiaciółkę przodków swoich, w bliskości tronu z radością oglądać. Przed prawdą niknie wszelkie mamidło przeszłości. Gdy Ludy położenie swoie znaią, naówczas chęci ich kształcą się i wznoszą, one zaś uczą się, że moc i czystość tych chęci, naypierwszą cnotę Ludu stanowi. To przekonanie nadaie siłę dla polepszenia obecności i prawo do spodziewania się wszystkiego od przyszłości."

„Polecamy Was, dobrzy Panowie i Mężowie Norwegscy, opiece Opatrzności; wzywamy Boga Wszechmogącego, aby uchwałom Waszym pobłogosławił, i zostaiemy Wam wszystkim, i każdemu z osobna, ze wszelką Królewską łaską i uprzeymością życzliwymi."

Z Chrystianii donoszą pod dniem 11. Lutego, co następuie: „Wczoray nadeszła tu wiadomość o zgonie Króla, i o wstąpieniu na tron Nayiaśnieyszego Karola Jana. Dzisiay udał się Namiestnik Stanu z czterema Radcami Stanu, na Seym, doniósł o zaszłey odmianie, i złożył Seymowi imieniem teraźnieyszego Króla, przysięgę przez tegoż Monarchę podpisaną. Współczłonkowie Seymu złożyli potem teraźnieyszemu Monarsze przysięgę hołdu i wierności, co także wszystkie Władze i osada woyskowa, uczyniły."

Gazeta Hamburgska umieściła list iednego cudzoziemca w Sztokolmie bawiącego, pod dniem 13stym Lutego pisany, osnowy następuiącey: „Móy pobyt w stolicy tuteyszey uczynił mię świadkiem nayokazalszego widowiska, iakie rozweselić potrafi oczy i serce wielbiciela sprawiedliwości, prawdy i wdzięczności; słowem, wielbiciela tego wszystkiego, co naturze ludzkiey zaszczyt przynosi. Wiadomo WPanu, że Szwecya dobrego i szanownego Króla swoiego utraciła. Oddawali hołd sprawiedliwego ubolewania swoiego pamiątce Xiążęcia, który w burzliwych czasach samym tylko patryotyzmem swoim rządzony, stanął między zagrażaiącym losem i Oyczyzną, którey dwukrotnym był zbawcą. Lecz iakaż moc, iaki zapał w przysiędze wierności złożoney Królewicowi, który w osobie swoiey nayświętsze prawa nowego ich Monarchy i dawnego ich dobroczyńcy iednoczył. Miałem sposobność mówienia z Obywatelami z klas wszystkich; wszyscy tchną iednym duchem; rysy ich twarzy ożywiaią się, dusza ich wyraża się w ich oczach, gdy mówią o Królu swoim i o młodym Królewicu Następcy tronu, który podobnież iest przedmiotem ich miłości i tylu nadziei, które iuż spełnia. Wiele słyszałem o uległości Szwedów dla Dynastyi, wezwaney przez nich dla podpory dawnego tronu ich Oyczyzny; ale to, co widziałem, przeszło wielce móy domysł. Taki Naród, mocny przez iedność ducha wierności i obowiązków swoich, nie może od żadnego na Swiecie Mocarstwa uiarzmionym zostać. Żywo przeymowało mię to wszystko, co słyszałem o zaufaniu i wzaiemney czułości, która między Karolem XIIIstym a N. Następcą iego od pierwszey chwili przybycia iego, aż do zgonu nieboszczyka Monarchy trwała. Powiadano mi, że zmarły N. Król Szwedzki ieszcze w ostatniey chwili, póki miał ieszcze pamięć o wszystkiem, co go otaczało, nayczulszych dowodów swoiey miłości ku przybranemu Synowi swoiemu dawać nie przestawał. Smutek nowego Króla iest męzki, ale głęboko przeymuiący. Tak to wrodzone iest piękney duszy opłakiwanie straty istoty, którą ukontentowaniem i szczęśliwością otataczano!"

„W skutku tego wszystkiego, co z dzieiów Szwedzkich wiedziałem, przybyłem do tego Kraiu z pochlebnym dla Szwedów sposobem myślenia; teraz zaś nie rad opuszczam tę ziemię, z poważeniem nayżywszem i nayrzetelnieyszem."

Stany Szwedzkie oświadczyły życzenie, aby koronacya teraźnieyszego Króla odprawiła się w ciągu trwaiących obrad Seymowych; można się iey spodziewać przy końcu Kwietnia, lub na początku Maia.

Jenerał Hrabia Gustaw Löwenhielm, Poseł Szwedzki przy Dworze Austryackim, iechał dnia 17. Lutego w szczególnem zleceniu do Dworu Rossyyskiego, gdzie brat iego, Karol, urząd Posła piastuie. Zaraz po śmierci przeszłego Krola, wyprawiono gońca gabinetowego do Rossyi.

Przyiechali do Lwowa od dnia 12go do 15go Marca.

W. Czaykowski Norbert, ze Złoczowa. — P. Eugenico, Dyrektor fabryki, z Wiednia. — JW. Gołuchowski Hrabia, z Czortkowa. — JW. Margice Hrabia, Jenerał-Major Rossyyski, z Rossyi. — W. Męczyński, z Polski. — W. Medyński Michał, z Brzeżan. — W. Piasecki Tomasz, z Bilska. — JW. Poniatowska Hrabina, i W. Strzyżowski Ignacy, z Rossyi. — JW. Skarbek Antoni Hrabia, z Bursztyna. — JW. Schalenberg Hrabia, z Sambora. — W. Wierzchowski Wicenty, z Brzeżan. — W. Woyna Piotr, ze Żołkwi.

Wyiechali ze Lwowa od dnia 12go do 15go Marca.

W. Babecki Felix, do Żółkwi. — W. Budziński Jan, do Byszowa. — W. Głogowski, do Żółkwi. — W. Giżycki Xawery, do Polski. — W. Jaszowski Mateusz, do Przemyśla. — W. Kakowski, do Tarnopola. — W. Kroczewski, do Sambora. — JWW. Łosiowie Tadeusz i Justyan Hrabiowie, do Narola. — W. Męczynski, do Zaleszczyk. — W. Malinowski, do Ostrowczyka. — W. Morawski, do Sanoka. — W. Moszyński Rotmistrz od C. K. pułku ułanów, do Tarnopola. — JW. Paulini C. K. Jenrał-Major, do Wiednia.